D • N
7/11 1950

Kinas vågspel

Uppgifter om kinesiskt ingripande i Koreakriget har så många gånger visat sig felaktiga att även de två senaste veckornas tämligen detaljerade rapporter om hela kinesiska förbands uppdykande på slagfältet till en början allmänt avfärdades som ogrundade rykten. De fullständigt överraskande och mycket framgångsrika motangrepp som för några dagar sedan sattes in från nordsidan visade emellertid klart att nordkoreanerna måste ha fått betydande hjälp utifrån. På söndagen undanröjde också general MacArthur varje tvivel härom då han i en kommuniké anklagade kommunisterna för att genom insättande av "manchuriska" trupper ha begått "en av historiens mest flagranta kränkningar av den internationella rätten".

Det läge som uppstått är både militärt och politiskt ännu så oklart att det icke tillåter någon detaljerad bedömning. Att det är utomordentligt hotfulla perspektiv som öppnar sig, därom vittnar emellertid inte minst den allvarsstämning som råder i FN. Nu, liksom under hela Koreakrisen, ligger initiativet på FN-sidan hos USA, och övriga makter avvaktar med spänning Washingtons steg när säkerhetsrådet på dess begäran samlas till extra möte på onsdag. I medvetandet om att de frågor det här gäller är av den räckvidden att de kan komma själva Koreakrisen att framstå som en relativt underordnad angelägenhet har amerikanerna hittills gått fram med största försiktighet. Kinaproblemet är emellertid inte nytt för Washington, och amerikanerna kommer säkert inte att stå oförberedda. Under Koreakrisens inledande skede vållade farhågor för kinesisk inblandning amerikanerna det största bekymret av alla, även om inte detta kom klart till synes utåt.

Allteftersom tiden gick utan att vare sig Kina eller Ryssland ingrep blev man dock allt säkrare på att Nordkorea avskrivits av sina beskyddare, och när den kinesiska motstöten kom hade den därför så mycket större verkan både militärt och politiskt. Efter den avgörande vändning i krigsläget som inträdde med landstigningen vid Inchon hade FN-fälttåget mer och mer antagit formen av rörliga upprensningsoperationer, och någon konsoliderad front kunde man knappast tala om. För de friska och med modernaste materiel av rysk typ utrustade kinesiska trupperna blev det inte svårt att iscensätta en överrumplingsmanöver, som det kan ta åtskillig tid för FN-sidan att återhämta sig från. Västmakternas militära expertis syns emellertid vara enig om att det krävs en kinesisk insats i långt större skala än hittills för att på något längre sikt åstadkomma en verklig vändning i läget. En sådan ökning är emellertid inte tänkbar utan att Kina öppet engagerar sig — vilket det hittills noga aktat sig för att göra — och därmed på allvar sätter världsfreden i fara.

Många olycksbådande tecken kan tydas som om Kina nu vore berett att ta denna risk och med alla medel utsträcka den kommunistiska imperialismens välde. Den grova utmaningen mot Indien genom aktionen i Tibet har förlänats en extra udd genom en uppmaning till Delhiregeringen att dra tillbaka de små styrkor som Indien sedan länge haft stationerade i Tibet till skydd för de urgamla handelsvägarna. Från Indokina kommer ovedersägliga bevis för kraftigt ökad kinesisk hjälp åt den kommunistledda upprorsrörelsen, och i själva Kina arbetar propagandaapparaten frenetiskt för att piska upp en krigsstämning mot amerikanerna. Angreppskriget har nu nått Kinas dörr, heter det, men ingen behöver vara rädd för den amerikanska atombomben. Om Amerika fällde hela sitt bomblager över Kina, kunde det på sin höjd förstöra sex procent av alla landets städer, och vid ett allmänt krig skulle, förklarar man, amerikanerna få dras med underhålls- och förbindelselinjer av en längd utan motstycke i historien.

Våldsamheten i de kinesiska utgjutelserna torde delvis kunna förklaras med den oerhörda prestigeförlust Maos regim tillfogats i hela Orienten genom utvecklingen i Korea, och starka skäl kan anföras för uppfattningen att Kina kommer att hålla sin aktion inom relativt snäva gränser. Redan genom en insats av en handfull divisioner, genom materiell hjälp åt nordkoreanerna och genom att dra samman stora styrkor i Manchuriet och därmed vidmakthålla ett kraftigt tryck mot Nordkoreas gräns kan Kina avsevärt förlänga FN-aktionens slutförande och binda trupper på ett sätt som väl passar kommunistblockets strategi. Avsikten kan vara än mer begränsad, nämligen att söka tvinga fram en uppgörelse om de stora kraftverken i Nordkorea, vilkas strömleveranser är vitalt nödvändiga för Manchuriets industrier. USA, som hittills visat en nästan demonstrativ villighet att uppfylla rimliga kinesiska krav, vore säkert inte omedgörligt på denna punkt, och inte oväntat uppges det nu att Washington överväger att genom FN framlägga ett förslag i frågan.

Vilka avsikter Mao än må ha, är det uppenbart att han bedriver ett både för sig själv och världsfreden farligt spel. Han torde emellertid bli tvingad att åtminstone spela mer öppet än hittills — därom varslar både den amerikanska FN-aktionen och den omständigheten att MacArthur i måndagens kommuniké övergivit alla omskrivningar och direkt utpekar kinesiska förband. Det är väl icke uteslutet att Moskva inför dessa perspektiv finner att Mao gått för långt och beordrar honom att slå till reträtt. Hur man i det sammanhanget skall betrakta måndagskvällens förbryllande och obekräftade meddelande om ett allmänt tillbakadragande av kommuniststyrkorna må lämnas därhän. Viktigare är att Ryssland redan vid Koreakrigets början, när de demokratiska makternas andliga och materiella beredskap var ojämförligt sämre än nu, så påtagligt visade att det icke var villigt att ta risken av en ny världsbrand.

FN och Spanien

Efter andra världskrigets slut restes på skilda håll kravet att diktaturen i Spanien genom påtryckning i en eller annan form från de segrande makternas sida skulle likvideras. Bakgrunden till dessa krav var att den spanska regimen upprättats med tysk och italiensk hjälp, att denna regim under nazismens framgångsperiod intagit en axelvänlig hållning och att dess klara diktaturkaraktär bevarats. Inte minst denna sistnämnda synpunkt spelade en stor roll i den offentliga propaganda som i demokratins universella seger såg en konsekvens av krigets utgång; man får komma ihåg att det vid denna tid var vanligt att av artighet och vänlighet beteckna den ryska diktaturen som en särpräglad form av demokrati och att man räknade med att de från tyskt välde befriade staterna i Östeuropa i enlighet med Rysslands löften skulle få utvecklas i verkligt demokratisk riktning. Under en kort tid såg det ut som om allvarliga försök skulle göras att få bort Franco. I februari 1946 spärrade franska regeringen alla kommunikationer med Spanien, och något senare förklarade USA, England och Frankrike i en deklaration att de var villiga att stödja en provisorisk regering i Spanien som övertog makten från Franco och förberedde fria val. Förslag restes också om att alla till FN hörande stater skulle avbryta förbindelserna med Spanien till dess en ny regim upprättats. Inom kort blev emellertid dessa energiska metoder otänkbara. Motsättningen mellan Ryssland och dess satellitstater å ena sidan och västmakterna å den andra blev akut, och därmed blev det omöjligt att i Franco se hela världens fiende; härtill kom att planerna på ett regimskifte i Spanien visade sig bero på felspekulation, eftersom den spanska diktaturen utan större svårigheter lyckades hävda sin ställning inom landet. Som ett slags kompromiss antog i december 1946 FN:s generalförsamling ett beslut som tog avstånd från Francoregimen och krävde att medlemsstaterna inte skulle hålla ambassadörer och ministrar i Spanien samt uteslöt Spanien från alla till FN hörande organisationer.

Någon större betydelse fick emellertid inte detta beslut. Franco befäste sin ställning; den skärpta konflikten mellan väst och öst ledde till att man i västern började se Spanien snarare som ett potentiellt stöd än som en fiende; inom USA restes till och med, ehuru förgäves, krav på att Spanien skulle få vara med i Marshallplanen. Särskilt från sydamerikanskt håll — sex sydamerikanska stater hade röstat mot 1946 års resolution — begärdes att de diplomatiska förbindelserna med den spanska regeringen skulle återupptas i vanlig ordning. På våren 1949 samlade ett sådant förslag 26 röster i FN:s generalförsamling, medan 15 stater röstade emot och 16 nedlade sina röster; detta innebar att endast 4 röster fattades i den 2/3 majoritet som behövdes för att upphäva 1946 års resolution. I den nu sittande generalförsamlingen har ett liknande förslag däremot gått igenom; avgörande har sannolikt varit att Förenta staterna, där man redan tidigare dock förklarat sig villig att häva den diplomatiska blockaden mot Spanien, nu röstat för resolutionens upphävande. Beslutet fattades med 38 ja mot 10 nej och 12 icke röstande. Bland de nejröstande var östblocket och några av Sydamerikas mest demokratiska stater, såsom Mexiko och Uruguay; England, Frankrike och de nordiska länderna nedlade sina röster.

Man måste beklaga den utveckling som lett till ett slags rehabilitering av den spanska diktaturen — näst östregimerna den utan jämförelse mest tyranniska statsordningen i Europa. Men å andra sidan måste det påpekas att den sedan tre och ett halvt år upprätthållna diplomatiska halvblockaden visat sig helt verkningslös, att Francos ställning säkerligen inte påverkas av det fattade beslutet och att man knappast i längden kan försvara ett system som innebär att FN:s demokratiska principer demonstreras endast i fråga om ett enda land.

Läkarna och pressen

Svenska läkare har under många år dryftat lämpligheten av att i skrift fastslå några etiska regler för kåren. Frågan har tagits upp igen sedan den internationella läkarsammanslutningen, The World Medical Association, — närmast med tanke på de brott mot mänskligheten som utövades under den tyska nazistregimen — ansett det nödvändigt att uppställa en budordstavla, en codex ethicus, för läkare. I senaste numret av Svenska Läkartidningen skildrar dr Sten von Stapelmohr, en av dem som här sysslat med formuleringen, kunnigt och intresseväckande dessa etiska föreskrifter genom tiderna alltifrån den tid då läkarna efter Hippokrates formulär svor vid Apollon sin stolta ed.

De läkarregler som nu föreslagits Sveriges läkarförbund upptar nio punkter präglade av humanitet, vidsynthet och klokhet. Men i en punkt brister förslaget betänkligt, ja, man tar sig faktiskt för pannan och undrar hur det är möjligt att inte ett ord sägs om önskvärdheten att läkarna i tal och skrift söker sprida upplysning i medicinska ting. Skulle inte det mörker i vilket kvacksalvarna frodas — på pingstvännernas estrader eller i Christian Scientisternas tysta vrå — behöva skingras? Och borde inte de revolutionerande framsteg inom medicinen som vår tid fått uppleva komma ut till allmänheten på ett upplyst och betryggande sätt?

I den nu föreslagna ed de svenska läkarna skulle avlägga heter det om denna upplysningsverksamhet:

"Jag skall avhålla mig från att genom påträngande annonsering och skyltning, uttalanden i pressen eller på annat sätt rikta uppmärksamheten på min verksamhet som läkare."

Det där med annonseringen kan lämnas därhän och betraktas som en intern yrkessak. Slutet av meningen har däremot en farlig innebörd. Det kommer alltid att finnas läkare som med stöd av denna formulering blir så känsliga att varje uttalande för pressen av dem betraktas som ett brott mot läkarnas egna budord. Så var det under många år då tidningarnas redaktioner ofta vid förfrågningar hos läkare möttes av svaret att de tyvärr hindrades av kårens restriktiva reklambestämmelser att göra något uttalande. Många framstående och kända läkare tog ingen hänsyn till sådant, de ansåg det vara deras plikt att bidra till medicinsk upplysning. Hade dessa inte funnits skulle en bred allmänhet fått nöja sig med de runor som kollegialt översvämmade redaktionerna vid något remarkabelt dödsfall inom kåren.

Sedan dess har samarbetet mellan press och läkare fått en sympatisk och givande karaktär. Det vore olyckligt för allmänheten och läkarna om denna utveckling bröts genom den föreslagna formuleringen i läkareden.

Sten Hedman

PRESSGRANNAR

Den danska riksdagen kritiseras för närvarande inom alla samhällskretsar, skriver Bertel Dahlgaard — en av de radikalas ledande män — i Politiken. Det gäller främst den parlamentariska hållningen till regeringsfrågan, de tätt återkommande kriserna:

Det ville være utænkeligt, at saa kloge mænd som Thorkil Kristensen, Tesdorpf og Hedtoft kunne tumle saaledes rundt i en saa enkel situation (som nu senast med dagordningen som utlöste krisen), hvis ikke forældede parlamentariske traditioner hindrede sund fornuft i at udfolde sig.

Nu vil maaske mange sige, at det er underordnet, om en ny mindretalsregering forsøger kræfterne en tid og saa atter forsvinder og erstattes af en anden mindretalsregering; men saaledes er det jo ikke. I tider som disse er det til stor nytte for landet at have et fast styre hvilende paa meget brede befolkningslag. Hertil kommer imidlertid, at hele spørgsmaalet vender ud mod det grundlæggende i vort folkestyre. Episoderne forleden bryder mere ned i befolkningens vurdering af rigsdagen, end rigsdagsmænds trofaste arbejde gennem lange tider formaar at bygge op.

Det er ikke de rigsdagsmænd og partier, der har fejlet, det fortrinsvis gaar ud over. Det er rigsdagen, som forvalter af folkestyret, der taber i anseelse, fortsätter hr Dahlgaard:

Adskillige politikere undskylder sig med, at det hele har sin aarsag i, at vælgerne ved valget har udtalt sig saa uklart. Betragtningen er ganske usaglig. Naar vælgerne har talt, er det politikernes opgave og kunst at skabe det fornødne samarbejde paa det grundlag, valget har givet. I øvrigt afspejlede valget den 5. september utvivlsomt netop den tilstand, der er i befolkningen. Valget viste, at der hersker en vis balance mellem de kræfter, der rører sig i befolkningen, og at modsætningerne ikke er meget store. Sjældent har et valg saa utvetydigt sagt til rigsdagsmændene, at befolkningen opfordrede dem til fordragelig samvirken under gensidig hensyntagen.

Rigsdagen har nu forvaltet hele denne situation paa den maade, at der i stedet for et aftalt samarbejde indtræder en skærpelse af partimodsætningerne — og dette under de alvorligste forhold for landet. Hvorledes man end vender og drejer sagen, maa man havne i den anskuelse, som vel ogsaa er i stærk vækst i befolkningen, at vil man et demokrati, der giver alle retninger i befolkningen forholdsmæssig repræsentation i rigsdagen, da maa politikerne erkende nødvendigheden af regeringsdannelser ved samarbejde mellem partierne paa et saa bredt grundlag, at et fast styre sikres.

I enlighet med denna åskådning borde de radikala även ha berett plats åt de konservativa i sin plan för regeringsbildning på bredaste grundval. Varför inte vid själva valtillfällena söka mobilisera väljarna för samlingslinjen — söka aktivt stöd hos medborgarna? Regeringsproblemet har i alltför hög grad fått bli en riksdagsangelägenhet, en tvistefråga mellan partierna och deras ledningar.

En liberal riksdagsman, Daniel Wiklund, har vågat söka en sekreterartjänst på stadens kammarkontor. Vilket tilltag, ropar Morgon-Tidningen (s), tjänsten är ju "en av de viktigaste inom kommunalförvaltningen". Det är att skära till ordentligt, inpassar Expressen (fp): det är ingalunda fråga om någon av de två chefstjänsterna på kammarkontoret, och kammarkontorets tre sekreterare har över sig både drätselkamreraren och stadskamreraren. Morgon-Tidningen säger vidare om hr Wiklund:

Han har visserligen hittills bara sysslat med nykterhetsfrågor, men anser tydligen, att kan riksdagsmännen Yngve Larsson (fp), J. W. Johnsson (fp) och nu senast John Bergvall (fp) samtidigt vara kommunalmän, så kan väl riksdagsmannen Wiklund (fp) vara kommunaltjänsteman, även om han aldrig sysslat med kommunalekonomi, bokföring och finansteknik.

Menar man verkligen att riksdagsmannaskap inte kan förenas med anställning i stadens tjänst? frågar den nyss citerade folkpartitidningen. Över huvud taget är det högst ovanligt att man på detta sätt tar en ansökan om en tjänst till utgångspunkt för kritik mot den sökande:

MT borde ju kunnat tygla sin kritiklusta tills man får se vem som erhåller tjänsten. Det är ett väl känt faktum att under de senaste tio åren pågått en intensiv socialdemokratisk infiltration i Stockholms kommunalförvaltning. Det är den fortsatta utvecklingen efter den linjen som Morgon-Tidningen slår vakt omkring. Det är därför man inte ens kan tolerera en tjänsteansökan från en folkpartistisk riksdagsman. Morgon-Tidningen kan emellertid vara lugn. På liberalt håll anser man att alla tjänster inom kommunalförvaltningen skall tillsättas med personer som fyller kompetenskraven, och det är ingalunda meningen att slå in på socialdemokratiska linjer i utnämningspolitiken. Som varnande exempel härvidlag står hr Zäta Höglunds (s) utnämning av förre borgarrådet Öman till chef för statistiska kontoret, trots att denne sakligt sett inte ens var kvalificerad till en amanuenstjänst på kontoret.

De krafter som nu skänker Morgon-Tidningen inspiration och oppositionella uppslag står nära de skrikigaste inom stadsfullmäktiggruppen. Efter ett tag har de spräckt rösten — och arbetet går lugnt vidare.

Godtyckliga, elastiska pensionsregler är det farligaste av allt, enligt tidningen Arbetets (s) åsikt:

Det pågår en förstucken propaganda att korrigera pensionsbestämmelserna efter något slags glidande, individuell bedömning för rätten till pension. Frågan om tiden för åldrandet och krafternas nedsättande är olika hos olika människor, olika också inom olika grupper av arbetare och anställda. Att överlämna åt rena godtycket att avgöra den lämpliga tidpunkten för pensioneringens ikraftträdande vore liktydigt med en återgång till längesedan förlegade och dessbättre passerade metoder för den frågans avgörande.

När det gäller den föregivna omsorgen om de människor som vid pensionsålderns inträdande fortfarande är i besittning av vitalitet och arbetsförmåga må den vara aldrig så välmenande; att rubba de nuvarande fasta pensionsbestämmelserna för att tillgodose dessa är en otänkbar utväg. Upptäckten att människor vid pensionsålderns inträdande fortfarande besitter andlig och fysisk vitalitet behöver väl heller inte chockera. Det ligger ingenting orimligt däri att vederbörande i så fall, och om han eller hon själv så önskar, kan fylla ut sin tid och få bruk för sin arbetslust inom andra arbetsuppgifter... Skall någon lösning eftersträvas i fråga om problemet att tillgodogöra arbetsmarknaden den äldre arbetskraften så bör det ingalunda gå via den reaktionära vägen att ens överväga höjningen av pensionsåldern.

Det konservativaste inlägget hittills i denna debatt.

Riksdagssammanträden

Tisdagen den 7 nov. 1950.
Konst.-utsk. kl. 11 fm.
Statsutsk. in pleno kl. 11 fm.
Statsutsk. 1:a, 4:e o. 5:e avd. omed. efter slutat uts.-plenum.
Bevilln.-utsk. in pleno kl. 11 fm.
Särsk. utsk. kl. 11 fm.

Aba-önskan: Fler tjänsteresor i flyg.

SAS/Aba hemställer i samband med översynen av det allmänna resereglementet att regeringen föranstaltar sådana åtgärder att statstjänstemännen får möjlighet att i väsentligt vidgad utsträckning företa tjänsteresor med flyg.

Man tar i gällande kontrollsystem inte hänsyn till att flygets kortare restid betyder minskad ansträngning, dvs. bättre kondition vid framkomsten, att effektiv arbetstid tjänas in och den resandes fritid tas mindre i anspråk.

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: Dagsnyheter.
Postgiro 1616 (för annonser)
nummer 1617 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten. (Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Kihlberg.
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedman.
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Heilborn.
PRENUMERATIONSPRISER
A Stockholmsupplagan
Månad .. 4: 75 Kvartal .. 13: 75
Halvår .. 27: — Helår .... 54: —
SENASTE ANNONSPRISLISTA daterad 12/5 1950 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Sthlm.

Grossessgördlar och amnings-BH

En god grossessgördel hjälper rygg och magmuskulatur att bära den extra tyngden. Sedan baby kommit underlättar en eftergördel att bukmuskulaturen återtar normal form och stadga. Kifa har de rätta modellerna i korsetter, gördlar och BH för tiden före och efter förlossningen.

KIFA
REGERINGSGATAN 31 • TELEFON 22 22 60 (VÄXEL) • STOCKHOLM

Goda drinkar

Den världsberömda
SINGAPORE SLING
2 1/3 cl. CHERRY HEERING
5 cl. Gin
Några stänk Angostura Bitter
1/3 Citron
Socker efter smak
Slås i ett grogglas, som fylls med is och sodavatten.

CHERRY BLOSSOM COCKTAIL
2 1/3 cl. CHERRY HEERING
2 1/3 cl. Cognac
En tesked vardera Curaçao, Citronsaft och Grenadine.

»CHERRY« COCKTAIL
2 1/3 cl. CHERRY HEERING
2 1/3 cl. Fransk Vermouth
Ett stänk Gin
Ett körsbär

FRAPPÉ
Fyll ett champagneglas med krossad is och häll i 5 cl. CHERRY HEERING
Serveras med halmstrå.

CHERRY HEERING COCKTAIL
2 cl. CHERRY HEERING
3 cl. Gin
En citronskiva.

Kopia med bläckskrift, går det?

Ja, med Tintenkuli, rörspetspennan, som skriver som en blyertspenna — men med flytande bläck! Tintenkuli är ekonomipennan framför alla andra. Man slipper patronbyten; bläckkostnaden är i genomsnitt endast ca 1 kr per år. Tintenkuli ger pregnant skrift åt alla stilar och är genom sin användbarhet och pålitlighet även idealisk kontorspenna.
ÄKTA ENDAST MED DEN RÖDA RINGEN
Generalagent:
AB Chr. Olsen • Stockholm

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.